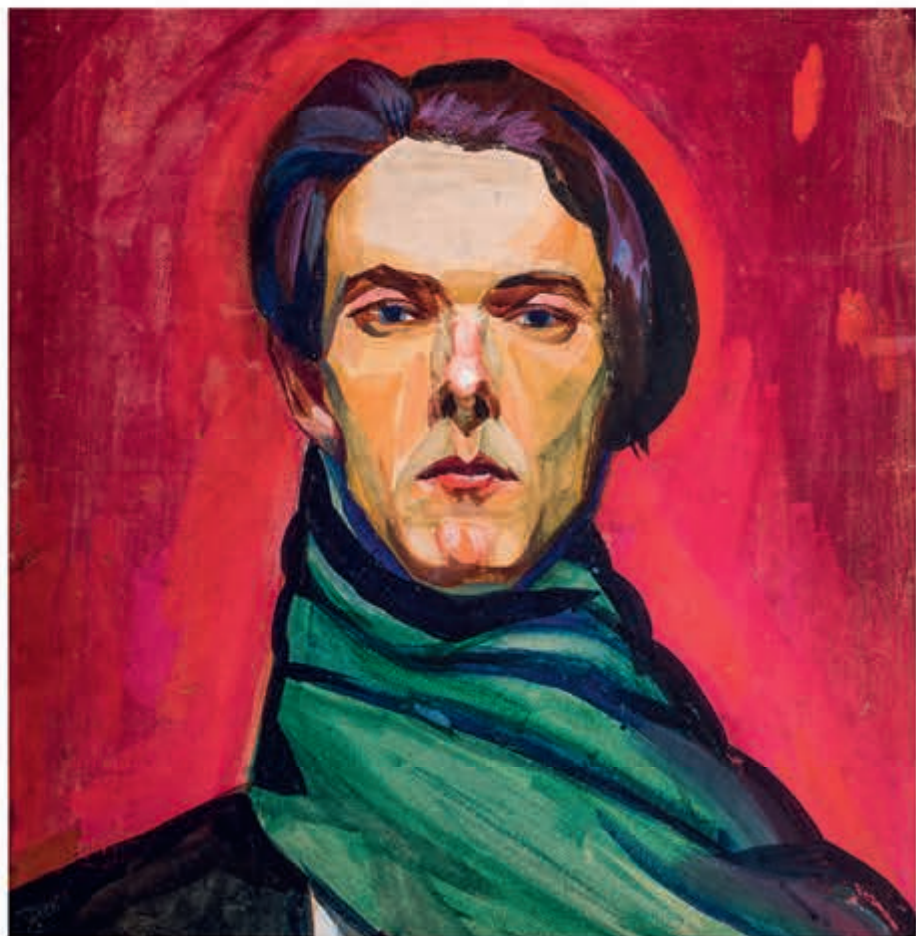

Waliszewski

malarstwo/painting

BOSZ
art

Waliszewski

malarstwo/painting

BOSZ
art

Światosław Lenartowicz	Wstęp	Introduction
Jakub Kinel, Władysław Pluta	Projekt graficzny	Graphic design
Jakub Kinel	Skład publikacji	DTP
Magdalena Piąza	Redakcja	Editing
Beata Kowalczyk	Korekta	Proofreading
Anna Basara / ExLibro	Tłumaczenie	Translation
Robin Gill / ExLibro	Korekta tłumaczenia	Proofreading of translation
Studio Kolor, Głogów Małopolski	Przygotowanie do druku	Prepress
Drukarnia Perfekt, Warszawa	Wydrukowano w Polsce	Printed in Poland
ISBN 978-83-7576-546-5	Wydanie pierwsze	First edition

© Copyright by BOSZ,
Olszanica 2022

© Copyright for text and
selection of reproductions
by Światosław Lenartowicz

Wydawnictwo BOSZ
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica

Wydawca

Published by

ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Biuro

Office

Zygmunt Waliszewski – „cudowne dziecko”. Malarz zawsze z ołówkiem lub pędzlem w ręku. Nierozdzielnie już związany w historii sztuki z grupą krakowskich kapistów, z którymi łączność naznaczyła całe dorosłe życie artystyczne „Zygi”. Jego życie prywatne przebiegło pod znakiem ciężkiej choroby, która w końcu doprowadziła do amputacji obu nóg. Mimo to nie tracił woli i radości życia. Porywczy i nerwowy, nieumiejący zrobić najprostszego rachunku, dyslektyk mówiący własną mieszaniną polskiego i rosyjskiego oraz francuskiego. Dusza towarzystwa. Charakterystykę Waliszewskiego znamy dzięki wspomnieniu Józefa Czapskiego: „(...) z napięcia sprzecznych pierwiastków: hojności serca i drapieżności, dzikiego egotyzmu i najlepszego koleżeństwa, uporu, bohaterstwa w walce o swoje oblicze, chwil bezsilności i niemocy, tragizmu i tak rzadko go opuszczającego wspaniałego humoru – wyrasta jego sztuka”¹. O zainteresowaniu jego dorobkiem artystycznym świadczy liczba poświęconych mu publikacji, która zdecydowanie przewyższa średnią ilość wydawnictw o twórczości artystów jego pokolenia.

Był autorem obrazów niezwyklejch na tle sztuki polskiej okresu międzywojennego – pełnych radości i humoru, o tematyce zaczerpniętej z mitologii i życia, często też nawiązujących do aury charakterystycznej dla dawnych epok. Podzielając koncepcje teoretyka grupy kapistów, Jana Cybisa, traktującego obraz jako „estetyczne rozwiązanie płaszczyzny”, uzupełniał je w swojej twórczości

Zygmunt Waliszewski – a “child prodigy”. A painter who always held a pencil or a brush in his hand. In the history of art, forever tied with the Kapist group from Kraków, who left their mark on the entire adult artistic life of Zygmunt. His private life was overshadowed by a serious sickness, which eventually led to the amputation of both of his legs. Nonetheless, he never lost the will or joy of life. Impetuous and irritable, unable to do the simplest math, he was dyslexic, speaking his own mixture of Polish and Russian, with some French. A social butterfly. We know of Waliszewski’s characteristics thanks to the description by Józef Czapski: “(...) from the tension of contradictory elements: generosity of heart and cupidity, wild egotism and best camaraderie, stubbornness, bravery in the struggle for his image, moments of helplessness and impotence, tragedy and wonderful humour that rarely leaves him – his art emerges.”¹ The interest in his artistic output is evidenced by the number of publications devoted to it, which by far exceeds the average quantity of titles about the work of artists of his generation.

He was the author of paintings standing out in the context of Polish art of the interwar period – filled with joy and humour, inspired by mythology and life, often referring to the aura characteristic of bygone eras. He shared the ideas of Jan Cybis, the Kapist theoretician, who treated a painting as an “aesthetic solution of the surface” – in his works, Waliszewski added expression, feelings,

o ekspresję, uczucie, humor i niezwykłą tematykę. Dzięki temu jego malarstwo jest atrakcyjne niezależnie od gustów artystycznych odbiorcy. W przeciwieństwie do obrazów większości kapistów temat odgrywa u Waliszewskiego równie ważną rolę co kolor. Odejście od koloru lokalnego na rzecz podkreślenia niezwykle zróżnicowanych barw światła i cienia czyni czasem przedstawienia na pierwszy rzut oka mało czytelnymi. Farba kładzona jest zazwyczaj gładko, krótkimi pociągnięciami pędzla.

Pojawił się w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w 1921 roku z bagażem artystycznym, jakiego koledzy z roku mogli mu tylko pozazdrościć. Od pierwszej wystawy Waliszewskiego jako „cudownego dziecka” w 1908 roku w gruzińskim Batumi, gdzie się kształcił na Kursach Malarstwa i Rysunku Nikołaja Sklifasowskiego, miał już doświadczenie portrecisty, ilustratora i dekoratora. Przed 1911 rokiem przeniósł się w ślad za swoim nauczycielem do Tyflisu (Tbilisi), gdzie kontynuował naukę pod okiem Borysa Fogla. Wiedza o malarstwie współczesnym (szczególnie francuskim) i dawnym, która pomagała Waliszewskiemu w szerokich poszukiwaniach malarskich przez całe życie, zadziwiała kolegów. Miał też wojenne doświadczenie frontowe jako ochotnik w armii rosyjskiej w latach 1914–1917.

Oczarowanie sztuką powodowało, że Waliszewski reagował od najmłodszych lat na różne prądy i style. Znał ich szeroki wachlarz, bowiem środowisko artystyczne Tyflisu było w czasach jego

humour and unusual subject matter. As a result, his painting is appealing regardless of the artistic tastes of the audience. Unlike most Kapists, for Waliszewski the theme of the painting is as important as the colour. The abandonment of local colour in favour of emphasising the highly diverse hues of lights and shadows sometimes makes the depictions illegible at first sight. The paint is usually applied smoothly, with short brush strokes.

He came to the Academy of Fine Arts in Kraków in 1921, already with artistic experiences that his classmates could only dream of. From Waliszewski's very first exhibition as a “child prodigy” in 1908 in Batumi, Georgia, where he attended Nikolay Sklifosovsky's Painting and Drawing Classes, he was an experienced portraitist, illustrator, and decorator. Before 1911, he followed his tutor to Tiflis (Tbilisi), where he continued his learning under Boris Fogel. Knowledge of contemporary (in particular French) and ancient painting, which helped Waliszewski in his far-reaching painting quests throughout his life, inspired awe among his peers. He also had some front-line military experience as a volunteer in the Russian army between 1914–1917.

Fascination with art meant that from an early age, Waliszewski responded to various trends and styles. He knew a great many of them, as the Tiflis artistic circles at the time of his youth were a melting pot of the most prominent Russian artists, including the

młodości tygłem złożonym z najwybitniejszych artystów rosyjskich, w tym awangardowych, którzy znaleźli w mieście schronienie przed rewolucją. Miało to ogromny wpływ na wczesną twórczość artysty, znaną dziś głównie z prac na papierze – rysunków i akwarel.

W krakowskiej akademii uczęszczał najpierw na kurs Wojciecha Weissa, później Józefa Pankiewicza. W 1923 roku wraz z kolegami założył Komitet Paryski (skrót KP – stąd artystów tych zwano kapistami), grupę studentów, której celem był wyjazd na studia do Paryża. Pobyt we Francji (1924–1931) to decydujący okres jego rozwoju artystycznego. Od 1931 roku mieszkał w Warszawie i Krakowie, gdzie wykonał między innymi plafon w Kurzej Stopce na Wawelu.

Większość obrazów Waliszewskiego nie przetrwała II wojny światowej. Największa kolekcja jego prac znajduje się w Muzeum Narodowym w Warszawie. W jej skład wchodzi wiele prac młodszych ofiarowanych przez rząd Gruzji oraz siostrę artysty – Walerię Waliszewską-Nowaszina.

¹ Józef Czapski, *Patrzę*, wybór, przedmowa i posłowie Joanna Pollakówna, Kraków 2004, s. 67.

Światosław Lenartowicz – historyk sztuki, kustosz w Muzeum Narodowym w Krakowie. Zajmuje się sztuką polską pierwszej połowy XX wieku, w tym twórczością artystów związanych z krakowską grupą formistów. Autor wystaw poświęconych m.in. Jackowi Malczewskiemu, Witkacemu, Zbigniewowi Pronaszce, Emilowi Krsze i Janowi Hrynkowskiemu. Był kuratorem pierwszej po wojnie wystawy monograficznej Zofii Stryjeńskiej.

avant-garde, who found refuge in the city from the revolution. This had a profound influence on the artist's early output, now known primarily from works on paper – drawings and watercolours.

At the Kraków Academy, he first attended the class taught by Wojciech Weiss, and then Józef Pankiewicz. In 1923, together with his friends, he founded the Paris Committee (in Polish: Komitet Paryski, abbreviated to KP, hence those artists were called Kapists), which was composed of students who intended to study in Paris. His stay in France (1924–1931) was a decisive period in his artistic development. From 1931, he lived in Warsaw and Kraków, where he made, among other things, the plafond in the Hen's Foot at the Wawel Castle.

Most of Waliszewski's paintings did not survive the Second World War. The greatest collection of his works can be found in the National Museum in Warsaw. It includes a number of his juvenilia donated by the Georgian government and the artist's sister, Waleria Waliszewska-Nowaszina.

¹ Józef Czapski, *Patrzę*, selection, foreword and afterword by Joanna Pollakówna, Kraków 2004, p. 67.

Światosław Lenartowicz – art historian, curator of the National Museum in Kraków. His main focus is early twentieth-century Polish art, including the work of artists associated with the Kraków Formists. Author of exhibitions of e.g. Jacek Malczewski, Witkacy, Zbigniew Pronaszko, Emil Krcha, Jan Hrynkowski. Curator of the first postwar monographic exhibition of Zofia Stryjeńska.

Pan w zielonym fraku

1922

olej na płótnie

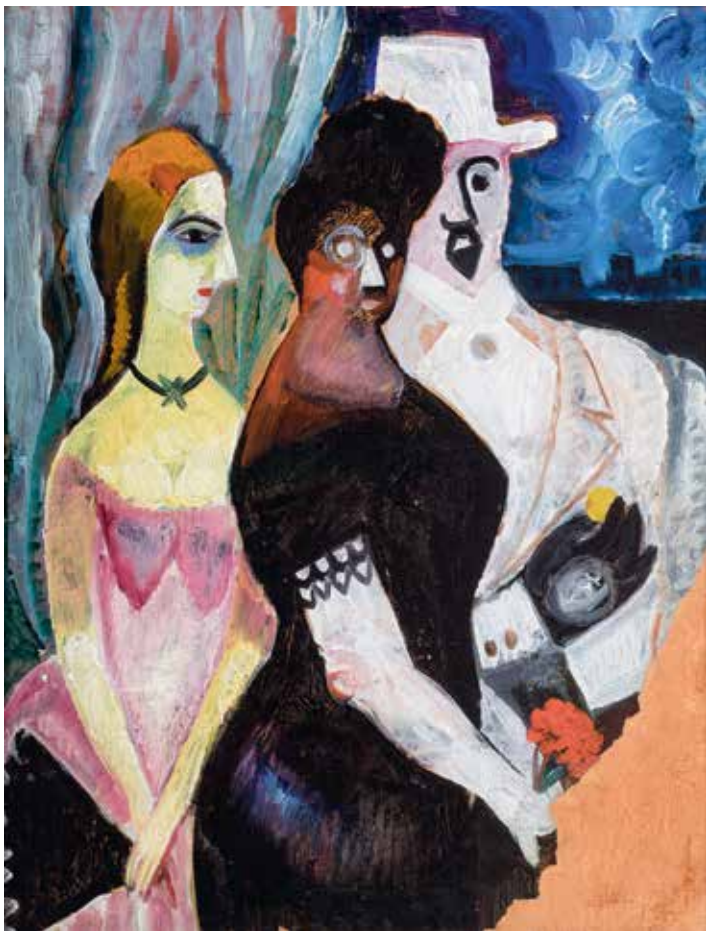
42 × 32 cm

Man in a Green Tailcoat

1922

oil on canvas

42 × 32 cm

W loży
1922
tempera na tekturze
62 × 48 cm

In the Loggia
1922
tempera on cardboard
62 × 48 cm

Balzac
1931
olej na płótnie
53,5 × 65 cm

Balzac
1931
oil on canvas
53.5 × 65 cm

Wenus przed lustrem
około 1929
olej na płótnie
33 × 41 cm

Venus with a Mirror
ca. 1929
oil on canvas
33 × 41 cm

*Martwa natura
z kotarą i ptakiem*
około 1931
olej na płótnie
59,5 × 72,7 cm

*Still Life
with Curtain and Bird*
ca. 1931
oil on canvas
59.5 × 72.7 cm

*Martwa natura
z zającem*
1929
olej na płótnie
60 × 70 cm

*Still Life
with Hare*
1929
oil on canvas
60 × 70 cm

Diana i Akteon

1935
olej na płótnie
66,5 × 90 cm

Diana and Actaeon

1935
oil on canvas
66.5 × 90 cm

Wyspa miłości
1935
olej na płótnie
99 × 119,5 cm

Island of Love
1935
oil on canvas
99 × 119.5 cm

Zygmunt Waliszewski (1897–1936), malarz i rysownik, jeden z najsłynniejszych reprezentantów nurtu kolorystycznego lat 30. XX wieku, artystycznie związany z formistami i kapistami. Waliszewski studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie pod okiem Wojciecha Weissa i Józefa Pankiewicza. Malował portrety i kompozycje figuralne pełne ekspresji i humoru, często o tematyce mitologicznej; tworzył też liczne pejzaże i martwe natury. Minialbum prezentuje tak znane prace, jak: *Włoży, Uczta u Benvenuto Celliniego* oraz *Diana i Akteon*.

Zygmunt Waliszewski (1897–1936), painter and draughtsman, one of the most famous followers of the 1930s colourist movement, with artistic ties to the Formists and the Kapists. Waliszewski studied at the Academy of Fine Arts in Kraków under the eye of Wojciech Weiss and Józef Pankiewicz. He painted portraits and figural compositions full of expression and humour, often inspired by mythological themes; he also created a number of landscapes and still lifes. The mini-album presents such well-known works as *In the Loggia, Feast at Benvenuto Cellini* and *Diana and Actaeon*.